MËSIM PRAKTIK

Lidhëzat dhe fjalitë e përbëra

Kategoria e mësimit: Mësime të gjuhës shqipe

> Lidhëzat bashkërenditëse e nënrenditëse dhe ndërtimi i fjalive të përbëra.

Lidhëzat dhe fjalitë e përbëra

Lidhëza është pjesë e pandryshueshme e ligjëratës që bashkon dy fjalë, dy grupe fjalësh ose dy fjali. Kur dy a më shumë fjali të thjeshta bashkohen në një njësi, formohet një **fjali e përbërë**. Lidhëza nuk shton kuptim leksikor: ajo tregon *marrëdhënien logjike* midis dy mendimeve.

Dy tipat e mëdhenj

- **Bashkërenditje** — dy fjali të barasvlershme, asnjëra nuk varet nga tjetra: *Mësoj **dhe** punoj.*
- **Nënrenditje** — një fjali kryesore dhe një e varur që plotëson kuptimin e saj: *Nuk erdha, **sepse** isha i sëmurë.*

Lidhëzat bashkërenditëse

Nënlloji	Lidhëzat	Shembull
Këpujore (shtuese)	dhe, e, edhe, as ... as, si ... ashtu edhe	*Mësoj **dhe** punoj. **As** nuk erdhi **as** nuk njoftoi.*
Veçuese (zgjedhëse)	ose, apo, a, ose ... ose	*Do të vish sot **apo** nesër?*
Kundërshtore	por, mirëpo, ndërsa, kurse, megjithatë, veçse	*Doja të vija, **por** isha i zënë.*
Përmbyllëse	pra, prandaj, andaj, si rrjedhojë, kështu që	*Ra shi, **prandaj** mbetëm në shtëpi.*

Lidhëzat nënrenditëse

Lloji i fjalisë së varur	Lidhëzat	Shembull
Ftilluese (kryefjalore/kundrinore)	se, që	*E di **se** ke të drejtë.*
Shkakore	sepse, ngaqë, meqë, për arsye se, ngase	*Nuk erdha, **sepse** isha i sëmurë.*
Kohore	kur, sapo, derisa, ndërsa, para se, pasi, që kur	***Sapo** mbaroi mësimi, dolëm.*
Kushtore	nëse, në qoftë se, po të, sikur, në rast se	***Nëse** mëson, do të kalosh.*
Lejore	megjithëse, ndonëse, edhe pse, sado që	***Megjithëse** ishte vonë, e mbaroi.*
Qëllimore	që, me qëllim që, në mënyrë që	*Fola ngadalë, **që** të më kuptonin.*
Rrjedhimore	saqë, aq sa	*Ishte aq i lodhur, **saqë** fjeti menjëherë.*

ENGLISH FOR LIFE

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.

Lloji i fjalisë së varur	Lidhëzat	Shembull
Krahasore	si, siç, sikurse, ashtu si	*Punoi **ashtu si** i thanë.*

Presja te fjalia e përbërë

- Presje **para** lidhëzave kundërshtore dhe përmbyllëse: *Doja të vija**,** por nuk munda.*
- Presje **pas** fjalisë së varur kur ajo qëndron në krye: *Kur mbaroi mësimi**,** dolëm jashtë.*
- **Pa presje** para lidhëzës këpujore *dhe* kur bashkon dy gjymtyrë të njëjta: *Mësoj dhe punoj.*
- **Pa presje** para *se* dhe *që* ftilluese: *E di se ke të drejtë.*

Nga letërsia shqipe

Te *Fjalët e qiririt*, Naim Frashëri lidh dy veprime të njëkohshme me lidhëzën këpujore **e** dhe pastaj shpreh qëllimin me **që**:

*«Në mes tuaj kam qëndruar / **e** jam duke përvëluar, / **që** t'u ap pakëzë dritë, / natënë t'ua bënj ditë.»*

Vargu i tretë është një **fjali e varur qëllimore**: pyetja «Përse digjet qiriri?» merr përgjigje pikërisht aty. Forma *t'u ap* është lidhorja e vjetër e foljes *jap*, sot *t'u jap*.

Fjalët sinjalizuese

Nëse mendimi i dytë ...	Përdor
shton diçka	dhe, edhe, gjithashtu
kundërshton të parin	por, mirëpo, ndërsa, kurse
jep shkakun	sepse, meqë, ngaqë
jep pasojën	prandaj, pra, kështu që
vendos një kusht	nëse, po të, sikur
pranon një pengesë	megjithëse, ndonëse, edhe pse

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
Megjithëse ishte vonë, por e mbaroi.	**Megjithëse ishte vonë, e mbaroi.**	nuk përdoren bashkë një lidhëz lejore dhe një kundërshtore
Isha i lodhur, sepse nuk dola.	**Isha i lodhur, prandaj nuk dola.**	*sepse* jep shkakun, *prandaj* jep pasojën
Doja të vija por nuk munda.	**Doja të vija, por nuk munda.**	presje para *por*
E di, se ke të drejtë.	**E di se ke të drejtë.**	pa presje para *se* ftilluese
Meqenëse që ishte vonë ...	**Meqenëse ishte vonë ...**	lidhëza nuk dyfishohet

Provo vetë

Plotëso me lidhëzën e duhur:

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.

1. Nuk shkova në punë, ___ isha i sëmurë. *(sepse)*
2. Ra shi gjithë ditën, ___ ndeja në shtëpi. *(prandaj)*
3. ___ të mësosh çdo ditë, do të kalosh provimin. *(Nëse / Po)*
4. ___ ishte i ri, punonte më mirë se të gjithë. *(Megjithëse / Ndonëse)*
5. Do të vish sot ___ nesër? *(apo)*

Burime dhe referenca

- Naim Frashëri, *Fjalët e qiririt*, 1890.
- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.
www.englishforlife.edu.mk · +389 71 989 903 · info@englishforlife.mk · Faqe3